От редакции

Выпуск открывается статьёй, в которой предложен метод определения средней скорости вертикальных четвертичных движений, позволяющий уточнить предложенные ранее подходы.

Часть статей журнала посвящена сейсмологической тематике. В частности, по записям сейсмических сетей Кыргызстана KNET и KRNET рассмотрены особенности волновой картины мощного оползня 14 сентября 2020 г. в районе угольного месторождения Кара-Кече. В следующей статье представлена информация о сильном Акетаоском землетрясении (М=6.3), произошедшем 25 ноября 2016 г. на территории КНР вблизи границы с Кыргызстаном. Определены основные параметры очага и показано его положение в разломно-тектонической схеме региона; приведено распределение афтершоков в пространстве и во времени; оценены макросейсмические проявления землетрясения в различных точках от эпицентра сейсмособытия. В последующей публикации приведены результаты изучения механизма очага Сазского землетрясения (12 августа 2019 г., М=5.2) на северо-востоке Ошской области (район г. Узген) – плоскость разрыва в очаге характеризуется сдвиговым типом тектонического движения.

Очередная статья посвящена исследованию последовательности проявления землетрясений на планетарном масштабе. Авторы отмечают, что динамика планетарной сейсмичности выражается совокупностью иерархии сейсмических циклов, предопределена динамикой взаимодействия литосферных плит, влиянием срединно-океанических хребтов, комплексом процессов литосферы, мантии, ядра, геофизических полей планеты и космических факторов. Установлена миграция крупных землетрясений по взаимодействующим активным литосферным плитам. Отмечены вероятные уровни ожидаемой сейсмичности Земли.

Выполнен анализ аналоговых записей землетрясений Кыргызстана приборами регистрации сильных движений; сделана оцифровка записей; рассмотрено соответствие наблюдённых спектральных амплитуд ускорений модельным значениям, полученным в прилегающих регионах.

Две статьи посвящены Чуйскому региону Кыргызской Республики. В одной рассмотрены особенности распределения аномальных и гравитационных полей на территории области: аномальное магнитное поле имеет сложный характер – на фоне слабых магнитных полей как положительных, так и отрицательных знаков, выявлены цепочки локальных аномалий разнообразных по форме и интенсивности. Распределение гравитационных полей также сложное – есть спокойные участки, есть участки мозаичного типа с чередующимися локальными аномалиями различной формы и интенсивности. Во второй статье детально рассмотрены мезозой-кайнозойские отложения Чуйской впадины: их стратификация, палеофаунистические остатки, спорово-пыльцевой состав.

Рассмотрены геоморфологические особенности южной части Срединного Тянь-Шаня: выделены две генетические группы типов рельефа – горный район и район межгорных впадин. Горный район разделён на четыре подрайона, в районе межгорных впадин – два.

Все публикации участников представлены в оригинальной авторской редакции.

Редакция журнала не несёт ответственности за их содержание.

Редакциядан

Бул жолку чыгарылыш, анда мурдараак сунушталган ыкмаларды тактоого мүмкүндүк бере турган вертикалдуу төртүнчүлүк кыймылдардын орточо ылдамдыгын аныктоо методу сунушталган.

Журналдын макалаларынын бир бөлүгү сейсмологиялык тематикага арналган. Алсак, Кыргызстандын KNET жана KRNET сейсмикалык түйүндөрүн каттоолор боюнча 2020-ж. 14-сентябрындагы Кара-Кече көмүр казылуучу жайдын аймагындагы күчтүү жер көчкүнүн толкундук сүрөттөлүшүнүн өзгөчөлүктөрү каралган. Кийинки макалада 2016-ж. 25-ноябрында КЭРдин аймагында, Кыргызстандын чекарасына жакын болуп өткөн күчтүү Акетао жер титирөөсү (M=6.3) жөнүндө маалымат берилет. Анда очоктун негизги параметрлери аныкталган жана анын жараңка-тектоникалык схемадагы абалы көрсөтүлгөн; мейкиндиктеги жана мезгилдеги афтершоктордун бөлүштүрүлүшү келтирилген; жер титирөөнүн сейсмоокуянын эпиборборунан ар түрдүү чекиттердеги макросейсмикалык көрүнүшүнө баа берилген. Кийинки макалада Ош областынын түндүк-чыгышындагы Саз жер титирөөсүнүн (2019-ж. 12-августу, M=5.2) очогунун механизмин изилдөөнүн жыйынтыктары келтирилген – очоктогу айрылышуу тегиздиги тектоникалык кыймылдын жылышуу тиби менен мүнөздөлөт.

Кезектеги макала Жер планетасындагы жер титирөөлөрдүн пайда болуу удаалаштыгын изилдөөгө арналган. Авторлор, планетардык сейсмикалуулуктун динамикасы сейсмикалык циклдердин иерархиясынын жыйнагы менен туюндурулаарын белгилешет, ал литосфера плиталарынын өз ара аракеттенишүү динамикасы, ортолук-океан кырларынын таасири, литосфера, мантия, ядро, планетанын геофизикалык талаалары процесстеринин комплекси жана космос факторлору менен алдын ала аныкталган дешет. Ири жер титирөөлөрдүн өз ара аракеттенишүүчү активдүү литосфера плиталары боюнча миграциясы белгиленген. Жердин күтүлүүчү сейсмикалуулугунун мүмкүн болгон деңгээлдери белгиленген.

Кыргызстандын жер титирөөлөрүнүн ушуга окшош катталууларына күчтүү кыймылдарды каттоо приборлору менен талдоо жүргүзүү аткарылган; каттап алууларды санариптештирүү жасалган; байкоо жүргүзүлгөн ылдамдоолордун спектралдык амплитудаларынын жакын жайгашкан аймактардан алынган моделдик маанилерге шайкеш келүүсү караштырылган.

Эки макала Кыргыз Республикасынын Чүй аймагына арналган. Алардын биринде областтын аймагындагы аномалдуу жана гравитациялык талаалардын бөлүштүрүлүү өзгөчөлүктөрү караштырылган: аномалдуу магниттик талаа татаал мүнөзгө ээ – оң сыяктуу эле, терс дагы алсыз магниттик талаалардын фонунда формасы жана интенсивдүүлүгү боюнча ар түрдүү локалдык аномалиялар чынжырчалары табылган. Гравитациялык талаалардын бөлүштүрүлүшү дагы татаал – тынч тилкелери бар, ар түрдүү формалардагы жана кубаттуулуктагы кезектеше турган локалдык аномалиялар менен мозаикалык типтеги тилкелери да бар. Экинчи макалада Чүй ойдуңунун мезозой-кайнозой катмарлануулары: алардын стратификациясы, палеофауналык калдыктары, споралуу-чаңчалуу курамы деталдаштырып каралып чыккан.

Ортолук Тянь-Шандын түштүк бөлүгүнүн геоморфологиялык өзгөчөлүктөрү каралган: рельефтин типтеринин эки генетикалык тобу – тоолуу район жана тоо араларындагы ойдуңдардын району бөлүнүп алынган. Тоолуу район төрт майда районго, тоо араларындагы райондо – экиге бөлүштүрүлгөн.

Катышуучулардын бардык басылмалары оригиналдуу автордук редакциясында берилген.

Журналдын редакциясы алардын мазмуну үчүн жоопкерчилик тартпайт.